

375

H776

F66

北京外国语大学罗马尼亚语专业 21 世纪教材

新 编

大学罗马尼亚语

LIMBA ROMÂNĂ

curs universitar

第三册 Volumul al III-lea

冯志臣 编

A1023297

外语教学与研究出版社

前 言

《新编大学罗马尼亚语》是为北京外国语大学罗马尼亚语专业本科教学而编写的一部教材，共四册，供基础阶段教学使用。

作为非通用语种，罗马尼亚语专业在我国的教学始于1956年，目前包括本科、硕士研究生和博士研究生三个层次，成为对我国外语教育的有益补充。我们努力的目标始终是不断提高我国高等教育中罗语专业的教学和研究水平，为国家建设和中罗关系的发展培养高素质的人才。近年来，为了使这方面的工作适应时代的发展和培养罗语人才的要求，我们在专业教学上进行了一系列探索和调整，本教材在某种程度上也是这种教学改革的体现。因此，在编写过程中我们力求做到以下几点：

一、内容的实用性和时代性。对句型、课文、例句、练习等精心设计，尽量贴近现实生活和交际需要，学时易于掌握，学后易于应用。课文在历史、地理、政治、经济、文化艺术、旅游、体育、民俗等方面，充分反映对象国的风貌，兼顾中国文化特别是北京地区的人文特色，同时注意涵盖人文科学与自然科学，对当今科学技术、人与自然、环境保护、电子商务等都有所涉及。

二、知识的系统性和专业性。在语法项目的处理上分散难点，由浅入深、交替反复地分段进行，在一、二册和三、四册分别通过浅层次和深层次的双循环，使学生牢固把握运用罗语的基本技能。对重点词语精讲多练，练习的设计尽可能丰富多样，包括听、说、读、写、译等方面的系统训练。从第三册起，每课还适当增加了对语言学和现代罗语理论的简明介绍，以丰

富学生的知识，提高在所修学科方面的素养。

三、语言的准确性和规范性。教材中所使用的语言符合现代罗语规范，书写上采用罗马尼亚科学院 1993 年颁布的正字法规定。

我们的总体设想是，将本教材作为基础阶段的主干教材，使学生能够在 2 至 3 年里初步掌握罗语，进而在高年级用罗语学习具有一定专业内容的课程。学生毕业后能够成为具有坚实的语言基础、较高的人文素养和创新意识的人才。

冯志臣教授主持了本教材的编写工作，并负责对全部四册进行统稿审定。

需要说明的是，在本教材编写过程中我们参考了部分罗马尼亚相关教材和出版物，吸收借鉴了其中的一些内容。考虑到本书主要用于语言教学，故未逐一注明出处，谨在此向有关作者致谢！

在北外任教的罗马尼亚专家锡尔维乌·尼古雷斯库先生 (Prof. SILVIU NICULESCU) 与中方积极合作，对全书的罗文部分作了细致的审订；庞激扬、董希骁二位老师在使用本教材试用稿时，也提出了宝贵的意见。在此向他们表示诚挚的谢意！

本教材的编写和出版，离不开北京外国语大学科研处、外语教学与研究出版社和东欧语系的大力支持，对此我们表示特别的感谢！

最后，我们衷心希望使用本教材的教师和同学以及其他读者，对其中的缺点予以批评指正。

编 者

2001 年 7 月

CUPRINS

LECȚIA 1	(1)
<i>Text A:</i> Sistemul solar	(1)
<i>Text B:</i> Salutul	(6)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(8)
II. Consoanele surde și sonore	(10)
III. Formule de salut la români	(11)
IV. Afirmatia și negația	(12)
V. Morfologia	(13)
VI. Sintaxa (1)	(15)
VII. Felurile propozițiilor	(15)
<i>Completați-vă cunoștințele:</i> Limba	(17)
<i>Exerciții</i>	(18)
LECȚIA 2	(25)
<i>Text A:</i> Pământul	(25)
<i>Text B:</i> Formule de salut	(31)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(33)
II. Vocale "e"	(36)
III. Articolul (1)	(36)
IV. Verbul copulativ "a fi" și articolul nehotărât	(39)
V. Sintaxa (2)	(39)
<i>Completați-vă cunoștințele:</i> Limba română	(41)
<i>Exerciții</i>	(42)

LECȚIA 3	(49)
<i>Text A: Hidrosfera</i>	(49)
<i>Text B: Prezentarea — poarta vieții sociale</i>	(53)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(56)
II. Litera "i" finală	(59)
III. Hiatul	(60)
IV. Verbul "a fi" și verbul "a avea"	(60)
V. Articolul (2)	(61)
VI. Sintaxa (3)	(64)
<i>Completați-vă cunoștințele: Fonetica (1)</i>	(65)
<i>Exerciții</i>	(67)
LECȚIA 4	(74)
<i>Text A: Atmosfera</i>	(74)
<i>Text B: Cum ne adresăm? (1)</i>	(78)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(80)
II. Accentul	(83)
III. Cum aflăm părerea altora?	(84)
IV. Substantivul (1)	(85)
V. Subiectul	(86)
<i>Completați-vă cunoștințele: Fonetica (2)</i>	(89)
<i>Exerciții</i>	(91)
LECȚIA 5	(96)
<i>Text A: Acțiunea omului asupra componentelor mediului</i>	
încurător	(96)
<i>Text B: Cum ne adresăm? (2)</i>	(100)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(102)

II. Intonația	(105)
III. Substantivul (2)	(107)
IV. Propoziția subiectivă	(110)
<i>Completați-vă cunoștințele: Sensurile cuvântului</i>	(112)
<i>Exerciții</i>	(113)
LECȚIA 6	(119)
<i>Text A: Plantele</i>	(119)
<i>Text B: Conversația</i>	(124)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(126)
II. Adjectivul (1)	(129)
III. Predicatul	(132)
IV. Valoarea expresivă a predicatului nominal	(134)
<i>Completați-vă cunoștințele:</i>	
I. Omonimia	(134)
II. Omografia	(135)
III. Paronimia	(135)
<i>Exerciții</i>	(136)
LECȚIA 7	(143)
<i>Text A: Planta și mediul de viață</i>	(143)
<i>Text B: Cum ne purtăm pe stradă?</i>	(147)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(150)
II. Cum întrebăm despre oră?	(152)
III. Adjectivul (2)	(153)
IV. Alte mijloace de exprimare a superlativului	(154)
V. Pronumele interogative "cine" și "ce"	(156)
VI. Propoziția predicativă	(156)

<i>Completați-vă cunoștințele:</i>	
I. Antonimia	(157)
II. Pleonasmul	(158)
<i>Exerciții</i>	(159)
LECȚIA 8	(165)
<i>Text A:</i> Ocrotirea plantelor și animalelor în România	(165)
<i>Text B:</i> Transportul în comun și politețea	(170)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(173)
II. Întrebări referitoare la număr și cantitate	(176)
III. Numeralul (1)	(176)
IV. Elementul predicativ suplimentar și propoziția predicativă suplimentară	(179)
<i>Completați-vă cunoștințele:</i> Sinonimia	(181)
<i>Exerciții</i>	(183)
LECȚIA 9	(190)
<i>Text A:</i> Omul, ființă biologică și socială	(190)
<i>Text B:</i> Mai mult săpun, mai puțin parfum	(194)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(197)
II. Numeralul (2)	(200)
III. Complementul și propoziția completivă	(203)
IV. Complementul direct și propoziția completivă directă	(204)
<i>Completați-vă cunoștințele:</i>	
Structura morfologică a cuvântului	(206)
<i>Exerciții</i>	(207)
LECȚIA 10	(214)
<i>Text A:</i> Nevoile și resursele	(214)
<i>Text B:</i> Cum ne îmbrăcăm?	(219)

<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(221)
II. Pronumele (1)	(224)
III. Verbul "a putea" și complementul său direct	(228)
IV. Construcția infinitivală: "a avea + ce (când, unde, cum, pe cine etc.) + infinitiv"	(229)
<i>Completați-vă cunoștințele: Îmbogățirea vocabularului (1)</i>	(229)
<i>Exerciții</i>	(232)
LECȚIA 11	(238)
<i>Text A: Alimentele și importanța lor pentru organism</i>	(238)
<i>Text B: Cum ne purtăm când ieșim în lume?</i>	(242)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(245)
II. Pronumele (2)	(249)
III. Prepoziția "pe" în construcția complementului direct	(251)
<i>Completați-vă cunoștințele: Îmbogățirea vocabularului (2)</i>	(255)
<i>Exerciții</i>	(257)
LECȚIA 12	(264)
<i>Text A: Necesitatea alimentării la ore regulate</i>	(264)
<i>Text B: Bunele maniere la masă (1)</i>	(268)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(271)
II. Zilele săptămânii	(275)
III. Pronumele (3)	(276)
IV. Valori rezultate din schimbarea persoanei formelor pronominale	(278)
V. Sensul "cauză" exprimat prin prepozițiile "de" și "din"	(278)
<i>Completați-vă cunoștințele: Îmbogățirea vocabularului (3)</i>	(279)
<i>Exerciții</i>	(281)

LECȚIA 13	(287)
<i>Text A: Aerul și importanța lui</i>	(287)
<i>Text B: Bunele maniere la masă (2)</i>	(291)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(294)
II. Pronumele (4)	(298)
III. Dativul etic și dativul posesiv	(301)
<i>Completați-vă cunoștințele: Îmbogățirea vocabularului (4)</i>	(302)
<i>Exerciții</i>	(304)
LECȚIA 14	(311)
<i>Text A: Igiena aerului și a respirației</i>	(311)
<i>Text B: Bunele maniere la masă (3)</i>	(315)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(318)
II. Pronumele (5)	(321)
III. Complementul de agent și propoziția completivă	
de agent	(325)
IV. Folosirea adverbului "ca"	(325)
<i>Completați-vă cunoștințele: Îmbogățirea vocabularului (5)</i>	(327)
<i>Exerciții</i>	(327)
LECȚIA 15	(334)
<i>Text A: Mișcarea — însușire de bază a organismelor vii</i>	(334)
<i>Text B: La pensiune, la hotel</i>	(338)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(341)
II. Întrebări referitoare la dată	(344)
III. Pronumele (6)	(345)
IV. Dubla exprimare a complementului direct	(347)
<i>Completați-vă cunoștințele: Îmbogățirea vocabularului (6)</i>	(351)

<i>Exerciții</i>	(352)
LECȚIA 16	(358)
<i>Text A: Ce este omul?</i>	(358)
<i>Text B: Bacșiul</i>	(363)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(366)
II. Pronumele (7)	(370)
III. Complementul indirect	(372)
<i>Completați-vă cunoștințele: Îmbogățirea vocabularului (7)</i>	(374)
<i>Exerciții</i>	(375)
LECȚIA 17	(383)
<i>Text A: Omul în societate</i>	(383)
<i>Text B: Obiceiuri și politețe</i>	(387)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(390)
II. Pronumele (8)	(394)
III. Sensul neutru al formelor pronominale "îi" și "o"	(396)
IV. Propoziția completivă indirectă	(397)
<i>Completați-vă cunoștințele: Structura vocabularului (1)</i>	(398)
<i>Exerciții</i>	(400)
LECȚIA 18	(407)
<i>Text A: Drepturile omului</i>	(407)
<i>Text B: Comportamentul îl face pe om</i>	(411)
<i>Cultivarea limbii române:</i>	
I. Cuvinte, locuțiuni și expresii	(414)
II. Pronumele (9)	(418)
III. Dubla exprimare a complementului indirect	(422)
<i>Completați-vă cunoștințele: Structura vocabularului (2)</i>	(423)
<i>Exerciții</i>	(426)

CÂNTECE ROMÂNEȘTI	(434)
1. Imnul de stat al României	(434)
2. Hora Unirii	(436)

LECȚIA 1

TEXT A

SISTEMUL SOLAR

Ce observați când priviți bolta cerească în nopțile senine?

Stelele sunt corpuri cosmice care au lumină și căldură proprie. O aglomerare de miliarde de stele formează o galaxie. Toate galaxiile alcătuiesc universul. În univers sunt miliarde de galaxii.

Soarele, care este și el o stea, se află situat printre miliardele de stele ce compun galaxia noastră, numită Calea Lactee sau Drumul Robilor. Aceasta se observă cu ochiul liber pe cerul înstelat sub forma unei benzi luminoase.

Sistemul solar este alcătuit din Soare, planete, sateliți, comete și meteoriți.

Soarele face parte din categoria stelelor mijlocii. Unele stele au diametrul de zeci și chiar sute de ori mai mare decât al Soarelui, iar luminozitatea acestora este de sute și chiar de zeci de mii de ori mai mare ca a Soarelui.

Volumul Soarelui este de 1 300 000 de ori mai mare decât al Pământului. Temperatura la suprafața Soarelui este de 6 000 °C. În interiorul Soarelui, temperaturile ating milioane de grade. Distanța de la Pământ la Soare este de 150 000 000 km.

Pământul, ca și celelalte planete, se află sub puternica influență a Soarelui. El oferă Pământului lumina și căldura dătătoare de viață.

Planetele sunt corpuri cerești fără lumină proprie. Ele se rotesc în jurul Soarelui, de la care primesc lumină și căldură. Cele nouă planete ale sistemului solar sunt: Mercur, Venus, Pământ (Terra), Marte, Jupiter, Saturn, Uranus, Neptun și Pluto. Patru dintre ele sunt planete mari; celelalte sunt considerate planete mici.

Drumul parcurs în spațiu de planete, în jurul Soarelui, se numește orbită.

Zborurile cosmice au avut ca scop principal cercetarea planetelor. Cu ajutorul unor instalații speciale, cu care sunt dotate navele cosmice, s-au obținut importante date cu privire la planete, în special la structura și atmosfera acestora.

Dintre planete, cea mai strălucitoare apare de pe Pământ planeta Venus, cunoscută sub denumirea populară *Luceafărul*.

Planetele Mercur și Venus, fiind mai apropiate de Soare, au temperaturi ridicate.

Marte este denumită și "Planeta Roșie". Temperatura sa la suprafață este mai scăzută decât a Pământului. Suprafața acestei planete prezintă cratere (adâncituri).

Planeta Jupiter este cea mai mare, fiind considerată planeta gigant din sistemul solar.

Planeta Saturn, a doua ca mărime, are cel mai mare număr de inele (câteva sute), formate din particule separate care se rotesc în jurul planetei.

Planetele Uranus și Neptun fac parte, de asemenea, din categoria planetelor mari. Fiind depărtate de Soare, au temperaturi foarte scăzute.

Planeta Pluto este de dimensiuni mici. Pentru ca Pluto să efectueze o mișcare în jurul Soarelui, are nevoie de 248 de ani pământești.

Sateliții sunt corpuri cerești care se rotesc în jurul planetelor. Lumina și căldura le primesc de la Soare, ca și planetele. Planetele mari au un număr mare de sateliți. De exemplu, Jupiter are 16 sateliți, Saturn 18, Uranus 15, iar Neptun 8. Dintre planetele mici, doar Marte are doi sateliți, de dimensiuni extrem de reduse, iar Pământul are un singur satelit, Luna. Recent a fost descoperit unicul satelit al planetei Pluto.

Luna are o suprafață de 14 ori mai mică decât a Pământului. Ea se află la o depărtare de 384 000 km față de Pământ și primește căldură și lumină de la Soare. Ea se învâртеște în jurul Pământului și în jurul axei sale în 27 de zile (mai precis, în 27 zile, 7 ore și 43 minute). Deoarece în timpul deplasării în jurul Pământului ea se învâртеște o singură dată în jurul axei sale, Luna își arată spre Pământ mereu aceeași față.

Noi vedem Luna luminată diferit, după poziția pe care o ocupă între Pământ și Soare. De aceea, Luna are patru faze: lună nouă (când pare complet întunecată, se vede doar conturul, ca un inel), primul pătrar (când se vede pe jumătate), lună plină (când se vede în întregime) și ultimul pătrar (când se vede din nou pe jumătate).

Se întâmplă uneori, la lună plină, ca Pământul să-și lase umbra sa pe Lună, acoperind în întregime discul Lunii, producându-se astfel o eclipsă totală de Lună. Când Pământul umbrește numai o parte din discul Lunii, se produce o eclipsă parțială de Lună.

De asemenea, uneori, Luna în fază de lună nouă, deși este extrem de mică, comparativ cu dimensiunile Soarelui, poate umbri total sau parțial discul Soarelui. Se produce astfel o eclipsă totală de Soare, când discul Soarelui este acoperit în întregime. Această eclipsă durează doar câteva minute. Când este acoperit de umbra

Lunii numai o parte din discul Soarelui, are loc o eclipsă parțială de Soare. În timpul eclipsei solare se poate observa și cerceta atmosfera Soarelui.

Cometele sunt corpuri cerești ce se compun din cap și coadă. Capul (strălucitor ca o stea) este format din nucleu și coamă. Nucleul este alcătuit din blocuri de gheață și praf. Coama, de formă sferică, înconjură nucleul. Aceasta este formată din gaze ce devin luminoase sub influența razelor solare. Coada este și ea luminoasă, fiind alcătuită din pulberi și gaze foarte rarefiate. Coada se află în direcția opusă Soarelui și lungimea sa crește pe măsura apropierii de Soare. Apariția cometelor în sistemul solar este prevăzută de astronomi prin calcule, iar drumurile lor sunt cunoscute. Cometele nu constituie un pericol pentru planeta noastră.

Meteoriții sunt fragmente din corpuri cerești care ajung pe suprafața Pământului. Când pătrund în atmosfera Pământului, din cauza frecării cu aerul, se aprind. Pe locurile unde cad meteoriții se formează niște gropi, uneori adânci, denumite "cratere", prin asemănarea cu cele vulcanice.

VOCABULAR

sistem, -e, *s.n.* 制度; 体系

solar, *adj.* 太阳的

boltă, -ți, *s.f.* 拱, 拱顶

cercesc, *adj.* 天的, 天空的

corp, -uri, *s.n.* 物体; 身体

cosmic, *adj.* 宇宙的

galaxie, -ii, *s.f.* 星系

univers, -uri, *s.n.* 宇宙

a compune, *v.t.* 构成, 组成; 创作, 写作

înstelat, *adj.* 布满星斗的

bandă, benzi, *s.f.* 带, 带子

atmosferă, -e, *s.f.* 大气; 气氛

strălucitor, *adj.* 光亮的, 光芒四射的

scăzut, *adj.* 低的, 降低的

crater, -e, *s.n.* 火山口
 adâncitură, -i, *s.f.* 凹陷; 坑
 gigant, -ți, *s.m.* 巨人
 mărime, -i, *s.f.* 大小, 尺寸, 体积
 inel, inele, *s.n.* 环; 戒指
 particulă, -e, *s.f.* 颗粒; 粒子
 separat, *adj.* 分开的, 分离的
 depărtat, *adj.* 远的
 dimensiune, -i, *s.f.* 大小; 规模;
 体积
 a efectua, -ez, *v.t.* 进行, 实施
 pământesc, *adj.* 大地的; 地球的
 redus, *adj.* 少的, 减少的
 depărtare, *s.f.* 远, 遥远
 a se învârti, -esc, *v.r.* 转, 旋转
 axă, -e, *s.f.* 轴; 轴线
 deplasare, -ări, *s.f.* 移动, 改变位
 置
 poziție, -ii, *s.f.* 位置; 立场
 fază, -e, *s.f.* 阶段; 相, 位相
 contur, -uri, *s.n.* 轮廓, 外形
 rob, -i, *s.m.* 奴隶
 eclipsă, -e, *s.f.* (天体的) 食

total, *adj.* 全部的
 parțial, *adj.* 部分的
 a umbri, -esc, *v.t.* 遮阳, 遮蔽
 nucleu, -ee, *s.n.* 核, 内核
 coamă, -e, *s.f.* 鬃毛, 脊毛
 bloc, -uri, *s.n.* 大块, 块料; 楼房
 sferic, *adj.* 球面的, 球体的
 a înconjura, *v.t.* 环绕; 围, 围住
 gaz, -e, *s.n.* 气体
 rază, -e, *s.f.* 光线; 射线
 pulbere, -i, *s.f.* 尘, 灰尘
 rarefiat, *adj.* 稀薄的, 稀疏的
 opus, *adj.* 相反的; 相对的
 a prevedea, *v.t.* 预见, 预料, 预
 测
 astronom, -i, *s.m.* 天文工作者
 calcul, -e, *s.n.* 计算
 fragment, -e, *s.n.* 碎片; 片段
 frecare, -ări, *s.f.* 摩擦
 groapă, gropi, *s.f.* 坑
 vulcanic, *adj.* 火山的
 pătrar, -e, *s.n.* 弦月
 disc, -uri, *s.n.* 圆盘, 盘状物

NOTE

Cele nouă planete ale sistemului solar sunt: Mercur (水星), Venus (金星), Pământ (地球), Marte (火星), Jupiter (木星), Saturn (土星), Uranus (天王星), Neptun (海王星), Pluto (冥王星).

TEXT B

SALUTUL

Orice salut este o formă de politețe. Să știi să saluți este, într-adevăr, dovada că știi să te respecți pe tine însuși și că știi să-i respecți totodată și pe alții. Nici un om nu este atât de neînsemnat încât să nu merite un salut din partea noastră.

În România, la țară, în orașele mici sau la periferia marilor orașe, există încă bunul și străvechiul obicei de a-i saluta pe toți cei pe care îi întâlnești, fie cunoscuți, fie necunoscuți. În aceste locuri, sentimentul de apartenență la aceeași comunitate este încă viu. În orașele mari, acest salut generalizat a dispărut. Aici funcționează alt cod. Iată câteva din regulile sale de bază: bărbatul salută mai întâi pe femeie, chiar dacă aceasta este mai tânără decât el; tânărul sau tânăra îi salută pe cei mai în vârstă; noul venit, pe cei care sunt deja adunați; inferiorul, pe superior. Dacă inferiorul e femeie, primul va saluta tot bărbatul. Directorului general nu-i va scădea popularitatea, ci dimpotrivă, dacă va saluta primul femeia de serviciu.

Este obligatoriu să răspunzi la orice salut, deoarece a refuza să răspunzi înseamnă a-l jigni grav pe cel care ți s-a adresat. Dacă totuși nu răspunzi, înseamnă că ești supărat rău pe persoana respectivă.

Cum trebuie să salute un domn? Când întâlnește o doamnă, bărbatul salută primul. În general, salutul înseamnă să-ți scoți pălăria, aproximativ cu doi metri înaintea întâlnirii. Ce se întâmplă dacă nu porți pălăria? Regula este foarte simplă. Te mulțumești cu o înclinare a capului. În săli de expoziție, la cinematografe, în